

ROZHODNUTÍ

Kárný senát Nejvyššího správního soudu ve složení: JUDr. Lenka Matyášová, JUDr. Vladimír Veselý, Mgr. MUDr. Radan Kuča, JUDr. Jindřich Psutka, JUDr. Gabriela Vilímková a Mgr. Martina Douchová, projednal v ústním jednání dne 19. 5. 2011 kárnou žalobu ministra spravedlnosti ze dne 8. 12. 2010 proti **JUDr. J. G.**, soudnímu exekutorovi, Exekutorský úřad Praha 6, se sídlem Bělohorská 270/17, Praha 6, zast. v řízení JUDr. Tomášem Jírou, advokátem se sídlem Tychonova 44/3, Praha 6 a rozhodl

t a k t o :

Podle § 19 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb. o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, se kárně obviněný

soudní exekutor **JUDr. J. G.**

Exekutorský úřad Praha 6, se sídlem Bělohorská 270/17, Praha 6

z p r o š ť u j e

návrhu ministra spravedlnosti na zahájení kárného řízení ze dne 8. 12. 2010

p r o s k u t e k , ž e

jako soudní exekutor ve věci vedené pod sp. zn. 025 Ex 13821/08 k uspokojení pohledávky oprávněného Citibank Europe plc, organizační složka, proti povinnému: V. Š. vydal dne 26. 11. 2009 exekuční příkaz č. j. 025 Ex 13821/08 k provedení exekuce prodejem nemovitostí, konkr. rodinného domu č. p. 157 na stavební parcele č. 1796 a pozemku č. 1041/87 (zahrada) v k. ú. Jílové u Prahy, ve společném jmění manželů, ačkoli z výpisu z katastru nemovitostí vyplývá, že manželka povinného je výlučnou vlastnící uvedených nemovitostí a tyto nemovitosti tak nebyly součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů a ani následně nemohlo dojít k jejich transformaci do společného jmění manželů.; současně s manželkou povinného ani nejednal jako s účastníkem exekučního řízení, tedy měl porušit povinnosti stanovené právním předpisem,

protože uvedený skutek **n e n í** kárným proviněním.

O d ů v o d n ě n í :

Kárnou žalobu podal ministr spravedlnosti (dále „kárný žalobce“) dne 8. 12. 2010, a to na základě šetření provedeného odborem dohledu v rámci výkonu dohledu nad exekuční činností v souvislosti s podanou stížností paní JUDr. S. K., nyní již bývalé manželky povinného ze dne 16. 8. 2010. Kárná žaloba byla podána v souladu s ust. § 117 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále „exekuční řád“) a je podána včas (§ 117 odst. 3 cit. zákona).

Kárný žalobce obviněnému exekutorovi vytýká postup při provádění exekuce prodejem nemovitostí, konkrétně to, že soudní exekutor vydal exekuční příkaz č. j. 025 Ex 13821/08 k provedení exekuce prodejem nemovitostí ve společném jmění manželů, tj. povinného i jeho manželky, a to přesto, že provedenými lustracemi zjistil jednak z evidence obyvatel adresu i rodinný stav povinného (ženatý ode dne 27. 10. 1989) a dále zjistil z katastru nemovitostí, že manželka povinného je zapsána jako výlučný vlastník nemovitostí v k. ú. Jílové u Prahy, které nabyta kupní smlouvou dne 24. 2. 1997. Kárně obviněný postupoval v rozporu s ust. § 66 odst. 2 exekučního řádu, který stanoví, že k provedení exekuce prodejem nemovitostí povinného může exekutor přistoupit, jen, jestliže bude listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popř. též veřejnými listinami notáře doloženo, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. Kárný žalobce na tomto místě konstatuje, že doložení se nerovná prokázání; k tomu, aby bylo doloženo vlastnictví nemovitosti povinným postačí, že z listin, které má soudní exekutor k dispozici, vlastnictví povinného vyplývá a že z žádných dalších skutečností, které jsou exekutorovi známy, neplyne, že by povinný vlastníkem nemovitosti nebyl. Dále uvádí, že věc, která byla pořízena za trvání bezpodílové spoluvlastnictví manželů (společného jmění manželů) z prostředků patřících výlučně jednomu z manželů (např. z peněz, které měl již v době před uzavřením manželství nebo které sám získal darováním), se nestává předmětem bezpodílového spoluvlastnictví (společného jmění) a je ve výlučném vlastnictví toho, kdo ji takto pořídil. Rozhodující z hlediska určení je pak vůle obou manželů. Kárný žalobce uvádí, že z výpisu z katastru nemovitostí, který měl soudní exekutor k dispozici, jednoznačně vyplývá, že výlučným vlastníkem předmětných nemovitostí je JUDr. S. K. Kupní smlouva ze dne 24. 2. 1997 obsahuje též prohlášení V. Š., manžela kupující, že jmenovaná „(k)upuje výše uvedené nemovitosti z prostředků nespádajících do BSM a nabývá je do svého výhradního vlastnictví.“ I tento dokument měl soudní exekutor k dispozici. Předmětné nemovitosti tedy nebyly součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů, tedy ani následně nemohlo dojít k jejich transformaci do společného jmění manželů. Soudní exekutor tudíž postihl exekucí majetek, který není ve vlastnictví povinného, nesplnil tedy podmínku dle ust. § 66 odst. 2 exekučního řádu, neboť z dostupných listin vyplynulo, že výlučným vlastníkem nemovitostí je jednoznačně manželka povinného a takto je zapsáno vlastnické právo rovněž v katastru nemovitostí. Obviněný exekutor postupoval dle kárného žalobce současně v rozporu s ust. § 36 odst. 2 exekučního řádu, který stanoví, že jsou-li exekučním příkazem postiženy věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřící do společného jmění manželů, je účastníkem exekučního řízení, pokud jde o tyto věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, i manžel povinného. Pokud tedy soudní exekutor postihl nemovitosti ve výlučném vlastnictví manželky povinného s tím, že tyto tvoří společné jmění manželů, měl by s ní jednat jako s účastníkem řízení a měl by ji v řízení obesílat. Kárný žalobce v této souvislosti dodává, že tvrdí-li exekutor, že by jejím obesláním zmařil účel exekuce, je takové tvrzení zcela irelevantní.

Kárný žalobce v jednání exekutora shledal závažné porušení povinností stanovených zákonem, a proto navrhuje, aby jeho jednání bylo posouzeno jako kárné provinění dle § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu a navrhuje uložení přiměřené pokuty podle § 116 odst. 3 písm. c) cit. zákona.

Kárně obviněný exekutor v písemném vyjádření k návrhu kárného žalobce uvedl, že z jeho strany nedošlo k jednání, popř. opomenutí, které by bylo možno hodnotit jako kárné provinění. Konstatuje, že byl pověřen provedením exekuce; v souladu s ust. § 46 odst. 1 exekučního řádu, je tedy povinen činit úkony směřující k provedení exekuce i bez návrhu, provedl proto lustrace, na jejichž základě zjistil skutečnosti odůvodňující další postup v exekuci. Ohledně osoby povinného bylo zjištěno, že tento je ženatý s JUDr. S. K., přičemž manželství bylo uzavřeno dne 27. 10. 1989; z katastru nemovitostí bylo zjištěno, že jmenovaná je vlastníkem nemovitosti – rodinný dům č. p. 157 na st. parcele č. 1796 a pozemku č. 1041/87(zahrada) v k. ú. Jílové u Prahy. V katastru nemovitostí byla tato uvedena jako výlučný vlastník uvedené nemovitosti, současně bylo možno z katastru nemovitostí zjistit, že nabývacím titulem této nemovitosti byla kupní smlouva ze dne 24. 2. 1997 s právními účinky vkladu ke dni 24. 2. 1997.

Kárně obviněný exekutor odkazuje na ust. § 143 odst. 1 občanského zákoníku, podle kterého tvoří společné jmění manželů majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství s výjimkou konkrétních případů dále zde uvedených; podle ust. § 144 občanského zákoníku potom je konstituována domněnka, že není-li prokázán opak, má se za to, že majetek nabytý za trvání manželství tvoří společné jmění manželů. Jelikož došlo k uzavření manželství povinného a jmenované v roce 1989 a k nabytí předmětné nemovitosti v roce 1997, uplatnila se uvedená zákonná domněnka a na předmětnou nemovitost tedy bylo nutno pohlížet jako na majetek patřící do společného jmění manželů, přitom exekutor neměl prokázáno, že by snad předmětná nemovitost součástí společného jmění manželů nebyla.- v tomto případě tedy, považoval-li předmětnou nemovitost za majetek v SJM, postupoval v souladu se zákonem. Závěr kárného žalobce, který uvádí, že z výpisu z katastru nemovitostí i z nabývacího titulu jednoznačně vyplývalo, že manželka povinného je výlučným vlastníkem nemovitosti, nepovažuje kárně obviněný exekutor za správný. Předně poukazuje na povahu, resp.závaznost informací v katastru nemovitostí evidovaných; jedná se přitom o soubor informací, z nichž některé je možno vnímat jako závazné, některé naopak mohou být pouze vodítkem při zjišťování skutečného stavu. Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí v § 20 uvádí, které údaje katastru jsou závazné, a to pouze pro právní úkony týkající se nemovitostí uvedených v katastru; těmito údaji jsou: parcelní číslo, geometrické určení nemovitosti a název a geometrické určení katastrálního území. Z uvedeného vyplývá, že pokud nestanoví něco jiného jiný právní předpis (což nestanoví), ostatní údaje v katastru včetně údajů o vlastnictví nejsou závazné (ani judikatura vyšších soudů nevnímá údaj o vlastnictví v katastru nemovitostí jako závazný podklad pro své rozhodnutí). Pokud tedy v daném případě byla manželka povinného uvedena v katastru jako výlučný vlastník, nelze tento údaj vnímat jako údaj pro soudního exekutora závazný, na základě tohoto údaje nemohl být prokázán opak ve smyslu ust. § 144 občanského zákoníku a bylo tedy na místě nadále považovat předmětnou nemovitost za součást společného jmění manželů. V této souvislosti poukazuje obviněný exekutor na fakt, že katastrální úřad zapíše nemovitost na základě návrhu účastníků, přičemž zkoumá pouze určité zákonem uvedené skutečnosti, ostatní skutečnosti neprověřuje a důvěřuje informacím podaným účastníky řízení. Uvede-li navrhovatel např. že se stává výlučným vlastníkem nemovitosti, katastrální úřad tuto skutečnost nepřezkoumává. Je přitom obecně známou skutečností, že údaj v katastru nemovitostí o výlučném vlastníkovi často neodpovídá skutečnému stavu věci, právě s ohledem na tuto skutečnost exekutor nechápe závěr vyslovený kárným žalobcem. Akceptování výkladu, podle něhož by nebylo možné postihnout nemovitost evidovanou v katastru nemovitostí jako výlučné vlastnictví jednoho z manželů, přestože byla nabyta za trvání manželství, by mělo velmi závažné následky; povinný by tak měl možnost se velmi jednoduše zbavit své odpovědnosti k úhradě závazku na základě pouhého souhlasného tvrzení manželů. Takový výklad by byl v rozporu se smyslem exekučního řízení, jehož cílem je primárně uspokojit pravomocně přiznaný nárok oprávněného.

Stran tvrzení kárného žalobce o tom, že výlučnost vlastnictví manželky povinného nadto vyplývala přímo z nabývacího titulu, tedy z kupní smlouvy ze dne 24. 2. 1997, obviněný exekutor uvádí, že v době vydání exekučního příkazu tento dokument neměl k dispozici, tento byl ze strany JUDr. K. předložen až téměř rok poté, co došlo k vydání předmětného exekučního příkazu, zcela logicky tak tento dokument nemohl brát v potaz. Současně uvádí, že ani soudní exekutor však není kompetentní k tomu, aby posoudil, zda určitá nemovitost byla nabyta z výlučných prostředků konkrétní osoby; o tom může rozhodnout pouze soud na základě podané vylučovací žaloby.

Co se týče další výtky kárného žalobce, a to nejednání s manželkou povinného jako s účastníkem řízení, obviněný exekutor uvádí, že z takto neurčitě popsaného skutku není možno jednoznačně určit, v čem má spočívat jeho pochybení; dovozuje proto pouze z odůvodnění kárné žaloby, že kárný žalobce má za to, že měl manželku povinného v řízení obesílat. K tomu obviněný exekutor uvádí, že si je samozřejmě vědom ust. § 36 odst. 2 exekučního řádu, tedy i toho, že účastníkem exekučního řízení, pokud jde o předmětnou nemovitost, byla i manželka povinného, což exekutor nezpochybňuje; nicméně tato skutečnost ještě není důvodem pro to, aby bylo manželce povinného neprodleně doručeno nějaké rozhodnutí vydané v rámci exekučního řízení. Exekutor je povinen vést exekuci tak, aby byla vymožena pohledávka oprávněného; pokud by jednal způsobem, který by umožnil povinnému jednat tak, aby znemožnil výkon exekuce (zbavit se majetku, apod.), mohlo by takové jednání exekutora být považováno jako jednání v rozporu s tím, co stanoví exekuční řád. Je proto obecně akceptováno, že rozhodnutí vydaná v rámci exekučního řízení nemusí být doručována účastníkům neprodleně, ale mohou být doručena při výkonu rozhodnutí. Pokud tedy nebyla dosud doručena písemnost povinnému, aby tím exekutor předešel zmaření exekuce, a to více bylo na místě nedoručit písemnost jeho manželce. Poté, co bylo doručeno povinnému, byly následně písemnosti zaslány i manželce povinného. Usnesení o nařízení exekuce jí bylo doručeno dne 6. 9. 2010 a následně dne 20. 10. 2010 jí byl doručen předmětný exekuční příkaz.

Kárně obviněný exekutor je přesvědčen, že pokud má být zajištěn řádný průběh exekuce, je potřeba v určitých případech odložit doručení dokumentů účastníkům řízení; současně konstatuje, že ani exekuční řád ani občanský soudní řád nestanoví žádné lhůty, ve kterých by měly být dokumenty účastníkům zasílány. Pokud je exekutorovi zákonem umožněno, resp. příkázáno provádět exekuci rychle, účelně a způsobem dle jeho uvážení, je tím zjevně dána soudnímu exekutorovi pravomoc jednat v rámci zákonných ustanovení způsobem, který uzná za vhodný. Soudně obviněný exekutor k tomu uvádí, že jeho postup v žádném případě nebyl v rozporu s tím, co stanoví exekuční řád případně občanský soudní řád.

Při ústním jednání dne 19. 5. 2011 kárný žalobce přednesl žalobu; setrval na tom, že se zde jedná o závažné pochybení soudního exekutora, když v exekuci postihl výlučný majetek manželky povinného. Při nařízení exekuce prodejem nemovitosti jednoznačně neměl splněnu podmínku vyjádřenou ust. § 66 odst. 2 exekučního řádu, kdy nebylo listinami osvědčeno vlastnické právo povinného k nemovitostem. Z výpisu katastru nemovitostí a zejména z nabývacího titulu kupní smlouvy plyne, že jako výlučný vlastník je v katastru nemovitostí zapsána pouze manželka povinného, když nemovitost byla pořízena z výlučných prostředků manželky povinného, přitom zde odkázal na souhlasné prohlášení uvedené v kupní smlouvě. Poukázal rovněž na fakt, že výpis katastru nemovitostí je veřejnou listinou, tedy platí to, co je v ní uvedeno, není-li prokázán opak. V daném případě nebylo z doložených listin prokázáno, že by nemovitost byla ve společném jmění manželů. Soudní exekutor si dle názoru kárného žalobce nepočínal s náležitou pečlivostí a svědomitostí jakou by od osoby v postavení soudního exekutora bylo možno spravedlivě očekávat, když na základě pouhé ničím nepodložené

domněnky postihl výlučný majetek manželky povinného a zavedl tak neúčelnou příčinu pro vyvolání řízení o vylučovací žalobě.

Kárně obviněný exekutor odkázal na písemné vyjádření ze dne 24. 1. 2011 a stručně shrnul jeho obsah. Konstatoval dále, že jeho právní názor co se týče prokazování vlastnického práva je odlišný, resp. přímo opačný, než názor kárného žalobce. Poukázal zejména na ust. § 144 občanského zákoníku, který konstuuje právní domněnku, že není-li prokázán opak, má se za to, že majetek nabytý za trvání manželství tvoří společné jmění manželů. Dle názoru kárně obviněného tedy už zákonodárce vycházel z toho, že ten, kdo něco tvrdí, musí to nějakým způsobem prokázat; důkazem o vlastnictví však přitom není výpis z katastru nemovitostí. Poukázal v této souvislosti na závaznost údajů obsažených v katastru, přitom zdůraznil, že konkrétní vlastnické právo takovým údajem není. Uvedl z praxe známé např. duplicitní vlastnictví, jakož i to, že velmi často je právě zapsán jen jeden z manželů, a to ten, kdo smlouvu uzavírá, přitom takové stavy jsou takto evidovány po desítky let a katastr, což je podstatné, nezkoumá při zápisu jestli je tomu jinak, tedy vždy zapíše to, co navrhovatel navrhne. Co se týká listin prokazujících vlastnictví, považoval exekutor právě výpis z centrální evidence obyvatelstva, který je listinou byt' ne přímo o majetku, ale právě ve spojení se zákonnou domněnkou existence SJM dle § 144 občanského zákoníku, za podklad a důkaz o tom, že primárně nemovitost spadá do společného jmění manželů. Z toho důvodu je třeba se vrátit k zákonné domněnce existence SJM a musí být prokázáno jinak; tuto skutečnost nemůže prokazovat nebo rozhodovat exekutor, neboť taková pravomoc mu nepřísluší; musí o ní rozhodnout soud. Poukázal na fakt, že zde stojí domněnka občanského zákoníku dle § 144, proti tomu stojí výpis z katastru nemovitostí s tím, že údaj o vlastníkovi není závazný. Kárně obviněný je přesvědčen, že zde vyšší sílu, rozhodně má občanský zákoník, tudíž názor exekutora a následný postup byl zcela správný. Možnost ochrany práv vlastníka je dána v rámci vylučovací žaloby; této možnosti v daném případě manželka povinného i využila. Na druhé straně je třeba dle kárně obviněného brát v potaz i osobu oprávněného a jeho zájem. Pokud věc by nebyla sepsána a následně by se zjistilo, že do SJM spadá, tak by mohl být krácen na svých právech, nemuselo by dojít k uspokojení. Kárně obviněný exekutor poukázal na to, že postup, který zde prosazuje kárný žalobce, by byl velmi jednoduchý způsob, jakým se v podstatě vyhnout exekuci na majetek, pokud by stačilo pouhé prohlášení jednoho z manželů, že určitý majetek nabývá do svého vlastnictví.; upozorňuje přitom na fakt, že v projednávané věci nebyla provedena ani dohoda o zúžení SJM, ale na kupní smlouvě, kterou nadto neměl exekutor v době, kdy vydával exekuční příkaz k dispozici, jak tvrdí kárný žalobce, neboť byla předložena až téměř po roce od jeho vydání, bylo pouhé prohlášení manžela.

Kárně obviněný exekutor poukázal dále na skutkově zcela shodný případ, k němuž se kárný žalobce vyjadřoval, přitom předložil jako důkaz zprávu Ministerstva spravedlnosti ze dne 9. 3. 2009, č. j. 104/2009-OD-DOH/8 – odpověď na podání paní M. F., v němž tato vznáší námitky k postupu soudního exekutora JUDr. J. G.; dále jako důkaz předložil odpověď Exekutorské komory ze dne 23. 11. 2010, č. j. Ref 353/10 na stížnosti manželky povinného (JUDr. S. K.) v právě projednávané věci. Z těchto důkazů vyplývá zcela opačné stanovisko, než to, které nyní kárný žalobce prezentuje. Jak Exekutorská komora, tak v jiném totožném případě sám kárný žalobce, se vyjádřili stran právního posouzení totožné věci u téhož soudního exekutora tak, že jeho postup je naprosto správný a v souladu se zákonem.

Kárný žalobce se k uvedeným provedeným důkazům nedokázal vyjádřit, nicméně v závěrečné řeči konstatoval, že je možné, že předmětná odpověď byla formulována s ohledem na tehdy platnou a účinnou právní úpravu, to znamená, že došlo ke změně ust. § 66 exekučního řádu, takže v tomto může spočívat právě formulace odpovědi, která se v tuto chvíli může jevit jako rozporná.

Kárný senát konstatuje, že v projednávané věci není sporu o stavu skutkovém. Obviněný soudní exekutor vydal dne 26. 10. 2009 exekuční příkaz č. j. 025 Ex 13821/08-8 k provedení exekuce prodejem nemovitostí, konkrétně rodinného domu č. p. 157 na stavební parcele č. 1796 a pozemků p. č. st. 1796 a p. č. 1041/87 (zahrada) v k. ú. Jílové u Prahy; z výpisu z katastru nemovitostí vyplývá, že manželka povinného má být výlučnou vlastnící uvedených nemovitostí.

Z exekutorského spisu byly zjištěny následující pro posouzení věci rozhodné skutečnosti:

- a) kupní smlouva ze dne 24. 2. 1997 zakládající nabytí předmětných nemovitostí do výlučného vlastnictví JUDr. K. (manželku povinného) i s prohlášením jejího manžela (povinného) o tom, že manželka nabývá tyto nemovitosti do výlučného vlastnictví - (č. j. 025 Ex 13821/08 - 18)
- b) výpis z katastru nemovitostí o výlučném vlastnictví JUDr. K. k předmětným nemovitostem (č. j. 025 Ex 13821/08 - 19)
- c) výpis z centrální evidence obyvatel ze dne 20. 7. 2009 prokazují manželský svazek mezi povinným V. Š. JUDr. S. K. (č. j. 025 Ex 13821/08 - 5)
- d) e-mailová komunikace mezi JUDr. K. a exekutorským úřadem s žádostí JUDr. S. K. na zastavení řízení ze dne 29. 6. 2010 (č. j. 025 Ex 13821/08 - 12)
- e) žádost JUDr. S. K. o zrušení exekučního příkazu ze dne 1. 7. 2010 (č. j. 025 Ex 13821/08 - 12)
- f) žaloba na vyloučení předmětných nemovitostí z exekuce ze dne 16. 8. 2010 (č. j. 025 Ex 13821/08 - 24)
- g) stížnost na postup exekutora adresovaná ministerstvu spravedlnosti JUDr. S. K. ze dne 16. 8. 2010
- h) podání Návrhu na nařízení exekuce ze dne 2. 10. 2008 (č. j. 025 Ex 13821/08 - 1)
- i) vydání Usnesení o nařízení exekuce ze dne 28. 11. 2008 (č. j. 025 Ex 13821/08 - 3)
- j) vydání Exekučního příkazu o provedení exekuce prodejem nemovitých věcí spadajících do SJM ze dne 26. 10. 2009, na katastrální úřad doručeno dne 13. 11. 2009 (č. j. 025 Ex 13821/08 - 8)
- k) doručenka do vlastních rukou – adresát S. K. – č. j. 025 Ex 13821/08 - 1 – Návrh na nařízení exekuce a č. j. 025 Ex 13821/08 - 3 - Usnesení o nařízení exekuce – odesláno 26. 8. 2010, nepřevzato, vráceno do exekutorského úřadu 8. 9. 2010
- l) doručenka - adresát S. K. - č. j. 025 Ex 13821/08-8 - Exekuční příkaz o provedení exekuce prodejem nemovitých věcí spadajících do SJM - 26. 8. 2010, nepřevzato, vráceno do exekutorského úřadu 8. 9. 2010
- m) e-mailová komunikace mezi JUDr. K. a exekutorským úřadem (č. j. 025 Ex 13821/08- 12, 14 a 23).

Ze spisu se dále podává, že došlo ke zúžení společného jmění manželů smlouvou ve smyslu §143a občanského zákoníku (notářský zápis NZ 319/2004, N 424/2004 - smlouva o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů) sepsaný dne 14. 10. 2004) a že došlo k rozvodu manželství povinného a JUDr. S. K. (pravomocný rozsudek Okresního soudu v Benešově ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 12 C 123/2010). Tyto skutečnosti jsou však pro posouzení kárného provinění exekutora irelevantní, neboť je nesporné, že v okamžiku vzniku pohledávky i v okamžiku zahájení exekučního řízení manželství povinného existovalo; nebylo přitom ani popíráno, že by exekuci na majetek patřící do společného jmění manželů nebylo možné provést, tehdy, jde-li o vymáhání závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, nebylo ani poukazováno na zúžení rozsahu společného jmění manželů smlouvou.

Jedná se zde a priori o otázku právního posouzení, a to konkrétně, zda lze postihnout v rámci exekuce vedené proti jednomu z manželů, nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí jako výlučný majetek druhého manžela jen proto, že vlastnické právo k nim nabyt tento manžel za trvání manželství.

Pro posouzení zákonnosti jednání kárně obviněného exekutora vycházel kárný senát z relevantní právní úpravy:

Podle § 46 odst.1 exekučního řádu pověřený exekutor postupuje při provádění exekuce rychle a účelně; při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem.

Kárný senát především považuje za nutné předeslat, že prioritním účelem exekuce je zajistit oprávněnému uspokojení nároku pravomocně již přiznaného, přitom se tak může stát i bez vůle povinného, resp.proti jeho vůli. Je tedy třeba vycházet a priori z premisy ochrany zájmu vymáhajícího věřitele (oprávněného). Teprve ve druhém sledu a jen v zákonem stanovených případech, tedy podmíněně, je třeba chránit také zájmy dlužníka (povinného), přitom jakákoliv ochrana dlužníka jde nutně na úkor věřitele, jemuž se přitom má dostat od státu prostřednictvím k tomu povolaných orgánů, tedy i soudního exekutora, plné ochrany. Je třeba tedy vycházet zejména z toho, že právo věřitele zde bylo náležitě zjištěno, bylo již vysloveno soudem a rozhodnutí soudu je vykonatelné. Cílem nařizovací fáze exekučního řízení (tj. vydání exekučního příkazu) je zejména rychlé a neodkladné zajištění majetku povinného proto, aby nebyl zmařen hlavní účel exekučního řízení, tedy nucený výkon exekučního titulu proti vůli povinného. Smyslem exekučního řízení je tedy vykonat pohledávku způsobem neodporujícím právu. Z této premisy je nutno vycházet při úvaze o provinění soudního exekutora.

Kárný senát konstatuje, že exekuční řád nezavádí stran možnosti postihu majetku ve společném jmění povinného a jeho manžela jiná pravidla, než která platí ve výkonu rozhodnutí podle o. s. ř. V dané věci nelze proto při interpretaci relevantních ustanovení exekučního řádu a posouzení nastolené právní otázky zcela odhlížet ani od judikatury civilních soudů, zejména potom soudů vrcholných.

Exekuční řád v ust. § 42, shodně jako ust. § 262a o. s. ř., výslovně připouští možnost postihnout majetek ve společném jmění manželů pro závazky, které sice vznikly za trvání manželství, ale z nichž je jeden z manželů zavázán vůči věřiteli výlučně sám. Pro účely nařízení výkonu rozhodnutí pak dokonce stanoví fikci společného jmění manželů, která nekopíruje hmotněprávní úpravu (srov. § 143 ve spojení s § 143a obč. zák.) a rozsah majetku ve společném jmění manželů stanoví širěji. Oproti úpravě provedené v občanském zákoníku se při nařízení výkonu rozhodnutí vychází jen ze zákonného rozsahu společného jmění a nepřihlíží se ke snížení rozsahu majetku tím, že byl smlouvou vyloučen některý majetek a závazky ze společného jmění manželů anebo, že byl smlouvou vznik společného jmění zcela nebo zčásti vyhrazen ke dni zániku manželství. Nařízením výkonu rozhodnutí tedy může být postižen i takový majetek, který ve skutečnosti podle hmotné úpravy ve společném jmění manželů není. Vedle toho platí další zásada typická pro vykonávací řízení, že při nařízení výkonu rozhodnutí nelze zjišťovat, jaký majetek do společného jmění manželů patří a jaký nikoliv, ani to, zda vymáhaná pohledávka vznikla za trvání manželství povinného a jeho manžela, ale ani to, zda jde o takový typ individuálního závazku, který je podle hmotného práva považován za součást společného jmění manželů. Z uvedeného ustanovení je zřejmé, že exekuci lze tedy postihnout majetek patřící do společného jmění manželů již tehdy, jde-li o vymáhání závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů. Existence společného jmění manželů se přitom v exekučním řízení důvodně předpokládá, nikoli prokazuje. Ochrana před fikcí o rozsahu společného jmění

manželů anebo před tvrzením oprávněného, že jde o pohledávku za jedním z manželů, pro niž lze vést výkon rozhodnutí postižením takového majetku, poskytuje až teprve vylučovací (excindační) žaloba podle § 267 odst. 1, 2. o. s. ř. Lze v této souvislosti poukázat např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2008, č. j. 20 Cdo 1690/2007, v němž se mimo jiné konstatuje: „(v)znik pohledávky za trvání manželství, tj. splnění podmínky nezbytné pro použití majetku tvořícího společné jmění, se při nařízení výkonu rozhodnutí neproказuje a soud vychází z návrhu na nařízení výkonu, z jiných tvrzení oprávněného, popřípadě z toho, co jinak vyšlo v řízení najevo.....(o)branu, že vymáhaná pohledávka nesmí být uspokojena z majetku, který se považuje za součást společného jmění, např. proto, že vznikla povinnému před uzavřením manželství nebo po jeho rozvodu, nelze uplatnit v řízení, které nařízení výkonu rozhodnutí předchází, výbrš pouze způsobem uvedeným v ustanovení § 267 o. s. ř., tj. tzv. excindační žalobou, tedy žalobou na vyloučení věci z exekuce, kterou projedná a o níž rozhodne soud v řízení podle třetí části občanského soudního řádu.“ Obdobně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2005, č. j. 20 Cdo 2320/2004, v němž se uvádí: „(p)ři nařizování výkonu rozhodnutí se tak nelze zabývat otázkami, zda závazek, jehož vydobytí je navrhováno, vznikl za trvání manželství, a ani jaký byl osud společného jmění; takové okolnosti se neproказují a soud ohledně nich vychází z tvrzení oprávněného; významné by mohly být leda v řízení zahájeném žalobou dle § 267 o. s. ř.“

Povinností exekutora je nepochybně možnost procesní obrany účastníkovi umožnit, a to zejména doručením příslušného exekučního příkazu dle § 36 exekučního řádu. To se v daném případě stalo, byť s časovým odstupem, když exekuční příkaz byl rovněž i manželce povinného doručen; nelze tedy setrvat na tom, že obviněný exekutor manželku povinného v řízení zcela pominul. Lze v tomto směru souhlasit s kárným žalobcem v tom, že není zřejmé, jak by mohlo dřívější obeslání manželky povinného ohrozit, resp. zmařit exekuci, byl-li exekuční příkaz již dne 13. 11. 2009 doručen katastrálnímu úřadu a v katastru tedy byl záznam omezující dispozici s nemovitostí proveden.

Podle § 66 odst. 2 exekučního řádu k provedení exekuce prodejem nemovitosti povinného může exekutor přistoupit, jen jestliže bude listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře doloženo, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. Uvedené ustanovení nestanoví dále omezující podmínky pro postup exekutora v tom smyslu, že by v okamžiku vydání exekučního příkazu měl dále „proказovat“ vlastnictví povinného či zkoumat, zdali je postižení nemovitosti exekučním příkazem v souladu s ust. § 42 odst. 1 cit. zákona.

Lze souhlasit s názorem kárně obviněného, že zde lze vnímat konkurenci ustanovení občanského zákoníku a exekučního řádu; stojí vedle sebe právní domněnka zakotvená v § 144 občanského zákoníku a výpis z katastru nemovitostí, z něhož vyplývá, že skutečnost je nebo resp. může být jiná, minimálně. jsou o tom dány důvodné indicie (zde poznámka o kupní smlouvě uvedená u zápisu o vlastnictví k nemovitostem, které je zapsáno ve prospěch JUDr. S. K.). Kárný senát na tomto místě přitom nepolemizuje o tom, zda zápisy v katastru nemovitostí musí vždy odpovídat skutečným vlastnickým vztahům k nemovitosti. Skutečnost, že z výpisu z katastru nemovitostí plyne výlučné vlastnictví k nemovitostem (dnes již bývalé) manželce povinného tedy není sama o sobě rozhodná. Jak již konstatoval Ústavní soud ve svém rozhodnutí ze dne ze dne 1. 8. 2006, sp. zn. II. ÚS 349/03 „(k)atastr nemovitostí ČR není založen na takových zásadách, které by umožňovaly jednat s plnou důvěrou v jeho obsah a není tak naplněna jedna z jeho základních funkcí, jež od něj občané právem očekávají. Informace ze zápisu v katastru nemovitostí může ve společenských a právních vztazích splnit očekávaný výsledek jedině tehdy, je-li nadána pravdivostí. Neobsahuje-li katastr nemovitostí údaje, jež by bylo lze takto označit, jsou právní subjekty při jednání s důvěrou ve správnost zápisu vystaveny neodůvodněnému riziku, což považuje Ústavní soud za závažný problém.....nezbývá Ústavnímu soudu, než se přiklonit k již judikované koncepci, dle níž je výpis z listu vlastnictví dokladem o stavu zápisu v katastru nemovitostí, který však nemusí odpovídat skutečně existujícím právním vztahům (srov. náleží,

sp. zn. II. ÚS 91/98, jenž byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 101, sv. 12) a návrh Ing. D. v souladu s ustanovením § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítnout.“ Nejvyšší soud obdobně v usnesení ze dne 29. 6. 2010, č. j. 22 Cdo 4422/2008 dospěl k právnímu závěru, že „(r)ozhodnutí katastrálního úřadu, kterým byl zapsán vklad vlastnického práva k nemovitosti (§ 1 odst. 1, § 2 odst. 1 zák. č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů) není rozhodnutím správního orgánu o vlastnickém právu, kterým by byl soud vázán v tom smyslu, že by nemohl jako předběžnou řešit otázku vlastnictví nemovitosti, resp. odchytil se při posouzení otázky, kdo je vlastníkem, od stavu zapsaného v katastru. Možnost, že vlastníkem nemovitosti je subjekt jiný, než který je v katastru zapsán, vyplývá z § 11, který stanoví, že ten, kdo vychází ze zápisu v katastru učiněného po 1.1.1993 (účinnost zákona č. 265/1992 Sb.), je v dobré víře, že stav katastru odpovídá skutečnému stavu věci, ledaže musel vědět, že stav zápisů v katastru neodpovídá skutečnosti. Stejně tak v § 16 odst. 1 téhož zákona je uvedeno, že zápisy právních vztahů v evidenci nemovitosti provedené podle dosavadních předpisů prokazují pravdivost skutečností v nich uvedených, pokud není prokázán jejich opak (v dané věci bylo vlastnické právo žalovaného zapsáno v roce 1990 podle zák. č. 22/1964 Sb., o evidenci nemovitostí).“ Obdobně lze uvést např. i rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 47 C 3/2007, v němž soud uvádí: „(k)atastrálnímu úřadu nepřísluší přezkoumávat - z hlediska oprávnění účastníka nakládat s předmětnou nemovitostí - nabyvací tituly v jejich předcházející (historické) posloupnosti, a to ani v situaci, bylo-li by evidentní, že účastník, jemuž svědčí takový nabyvací titul, podle práva vlastníkem předmětné nemovitosti či oprávněnou osobou z věcného práva (vzhledem k absolutní neplatnosti právního úkonu, resp. smlouvy) zjevně být nemůže. Obdobně katastrálnímu úřadu nepřísluší ve vkladovém řízení přezkoumávat ani záznamové listiny, na jejichž základě byl proveden příslušný zápis do katastru nemovitostí.“

Kárný senát konstatuje, že interpretací ust. § 66 odst. 2 exekučního řádu bez dalšího by bylo lze dospět k závěru, že má být doloženo, že vlastníkem (resp. spoluvlastníkem) nemovitosti je povinný, popřípadě že se jedná o nemovitosti patřící do SJM, které lze zahrnout do exekuce ve smyslu § 42 cit. zákona. Lze zde odkázat na jistě správný závěr vyslovený v komentáři nakladatelství C.H.Beck k exekučnímu řádu (stejný závěr lze nalézt i v komentáři k § 335 o. s. ř.), z něž doslovně čerpá při argumentaci i žalobce, totiž, že: „Doložení neznamená prokázání; k tomu, aby bylo doloženo vlastnictví nemovitosti povinného, postačí, že z listin podle § 66 odst. 2, které má exekutor k dispozici, vlastnictví povinného vyplývá.“ Zákon řeší situaci pozitivně, tak, že vlastnické právo musí být doloženo uvedenými listinami. Situaci, kdy dané listiny dokládají opak, jak je tomu i s výpisem z katastru nemovitostí v posuzovaném případě, neřeší. Může tedy nastat situace, kdy jedna z listin dokládá vlastnické právo povinného a druhá jej vyvrací.

V případě, kdy z výpisu z katastru nemovitostí, který je jistě listinou vydanou státním orgánem dle § 66 odst. 2 exekučního řádu je doloženo ve zkoumaném případě výlučné vlastnictví manželky povinného (nikoli však jakákoli forma vlastnictví povinného samotného) by dle názoru kárného senátu bylo na místě se ptát, zda soudní exekutor měl k dispozici ještě jinou relevantní listinu, která by dokládala, že nemovitost patří (i) povinnému, resp. že patří do SJM povinného a jeho manželky a splňuje kritéria § 42 exekučního řádu. Z přiloženého exekučního spisu existenci žádné takové listiny zjistit nelze. Exekutor výpisem z evidence obyvatel zjistil rodinný stav povinného i informaci o tom, kdy došlo k uzavření manželství, zároveň z toho správně dovodil, že nemovitost byla nabyta za trvání manželství a při použití vyvratitelné domněnky zakotvené v § 144 obč. zák. následně dospěl k závěru, že nebyl-li prokázán opak, je třeba považovat nabyté nemovitosti za majetek spadající do SJM. Zůstává však otázkou, zda výpis z evidence obyvatel, je onou veřejnou listinou dokládající majetkový vztah povinného k nemovitosti. Výpis z evidence obyvatel nedokládá přímo o vlastnickém právu k nemovitostem (tj. podmínce předvídané ust. § 66 exekučního řádu) dle názoru kárného senátu ničeho; na druhou stranu však nepochybně informace z daného výpisu svědčí právní domněnce dle § 144 občanského zákoníku. Pokud by měla být dána absolutní výlučnost a priorita ust. § 144 občanského zákoníku (tedy i tam, kde z výpisu z katastru nemovitostí je zjevné, že povinný zde není uveden vůbec

(jakožto jakýkoli vlastník), nebylo by například ani rozhodné, že došlo ke zúžení SJM manželů za trvání manželství rozhodnutím soudu ve smyslu § 148 obč. zák.; přitom tento případ výslovně ust. § 42 exekučního řádu a *contrario* negativně vymezuje. Tento výklad je možné podpořit závěry z již zmiňovaného komentáře, kde autoři v komentáři ustanovení § 66 odst. 2 dále a nad rámec znění zákonného ustanovení uvádějí, že zároveň „ (z) *žádných dalších skutečností, které jsou exekutorovi známy, neplyne, že by povinný vlastníkem nemovitosti nebyl.*“ V případě kdy by další skutečnosti (výpis z katastru nemovitostí; kupní smlouva o nabytí do výlučného vlastnictví manželkou povinného) byly exekutorovi známy, bylo by lze dospět i k závěru, že bez dalšího by neměl soudní exekutor k vydání exekučního příkazu toliko s odkazem na ust. § 144 občanského zákoníku přistoupit. Za této situace, argumentace, že je možné postižené nemovitosti na základě vylučovací žaloby z exekuce vyjmout, by byla nepřipadná. Ustanovení § 66 exekučního řádu zcela jasně říká, kdy exekutor může k provedení exekuce prodejem nemovitostí přistoupit – jen, má-li listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popř. též veřejnými listinami notáře doloženo, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. Nelze tedy, není-li tomu tak a není doloženo (nikoli však již prokázáno) vycházet pouze ze zákonné domněnky existence SJM.

S přihlédnutím k výše uvedenému by bylo lze konstatovat, že jednání exekutora v tomto případě nebylo v souladu se zákonem, je však otázkou zda lze, za ne zcela jasného právního stavu, považovat jednání kárně obviněného za kárné provinění ve smyslu § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu, resp. zda je toto pochybení dostatečně závažné nebo opětovné porušení povinností soudního exekutora stanovených právním předpisem anebo usnesením Komory, nebo narušení důstojnosti.

Podle § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu je kárným proviněním exekutora závažné nebo opětovné porušení jeho povinností stanovených právním předpisem anebo usnesením Komory nebo narušení důstojnosti exekutorského povolání jeho chováním. Kárným proviněním je tedy jednání popsané intenzity (závažné) či opětovné, které je buď protiprávní (porušuje povinností stanovené právními nebo stavovskými předpisy či usneseními Komory) nebo samo o sobě ještě nemusí být protiprávní, ale nevhodností chování narušuje důstojnost exekutorského povolání. Při hodnocení závažnosti porušení povinností je třeba vycházet ze všech okolností konkrétního případu. Závažnost porušení povinností je proto určována zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu, jeho následky a okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou kárně obviněného, jakož i mírou zavinění.

Kárný senát dospěl v projednávané věci k závěru, že jednání kárně obviněného exekutora nelze posoudit jako kárné provinění.

Kárně obviněného exekutora nelze vinit z porušení zákona, vycházel-li tento na jednu stranu z předpokladu určité standardní aplikace právní úpravy, především však postupoval *in bona fides* zcela v intencích informací, kterých se mu dostalo od samotného kárného žalobce (viz sdělení ministerstva k postupu soudního exekutora ze dne 9. 3. 2009: „ *Z šetření Ministerstva spravedlnosti vyplynulo, že jste manželkou povinného, a to od roku 1984. Předmětná nemovitost se přitom součástí Vašeho majetku stala na základě kupní smlouvy uzavřené v roce 1996, tedy za trvání manželství – z toho lze usuzovat, že náleží do společného jmění manželů, není rozhodné, že z výpisu katastru nemovitostí vyplývá něco jiného.*“ Uvedené zcela popírá skutečnosti, které nyní kárný žalobce tvrdí. Nelze zde přisvědčit kárnému žalobci ani v tom, že je možná určitá vnímaná nesrovnalost v tom, že došlo k novelizaci ust. § 66 exekučního řádu, neboť novelizace, která proběhla se zásadně této otázky (odst. 2 cit. ustanovení) nedotýkala. Obdržel-li kárně obviněný exekutor výše uvedené stanovisko kárného žalobce a v jeho intencích jednal, přitom několik měsíců poté je z takového postupu obviněn, nelze zde shledat jakékoli zavinění, a to ani nedbalost nevědomou,

jakožto nejnižší formu zavinění. Rovněž tak nelze přehlédnout stanovisko samotné Exekutorské komory ze dne 23. 11. 2010, které obsahovala odpověď na stížnost manželky povinného na postup nyní obviněného soudního exekutora; rovněž z něho vyplýval jednoznačný závěr o tom, že nebylo shledáno pochybení soudního exekutora a stížnost je nedůvodná. Rovněž z této písemnosti se podává totožnost právního názoru, z něhož vycházel kárně obviněný – cit: „(s)oudní exekutor v dané věci doložil, že dle dostupných informací (výpis z centrální evidence obyvatel a výpis z katastru nemovitostí) se důvodně domníval, že nemovitost náleží do společného jmění manželů a jako takovou ji byl oprávněn postihnout exekučním příkazem. V dalším postupu doporučuji podat vylučovací žalobu k soudu, který je oprávněn zabývat se nabytím nemovitosti včetně zohlednění otázky použitých prostředků“.

Kárný senát v projednávané věci s přihlédnutím k výše uvedenému dospěl k závěru, že v případě obviněného exekutora nemohla být založena kárná odpovědnost z hlediska závažnosti, ale zejména ani z hlediska dostatku subjektivní stránky, proto kárně obviněného exekutora zprostil obžaloby v plném rozsahu.

P o u č e n í: Odvolání proti rozhodnutí v kárném řízení **n e n í** přípustné.

V Brně dne 19. května 2011

JUDr. Lenka Matyášová, Ph.D.
předsedkyně kárného senátu